

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivétel a keresztneveknél). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint a szakirodalommal igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. a - h) Zsigmond (1387-1437) , Albert , I. Ulászló , V. László ,

I. Mátyás (1458-1490), II. Ulászló, II. Lajos (1516 – 1526)

A nevek helyes időrendbe állításáért 1 pont adható. Az uralkodás helyes időpontjáért 0 vagy 1 pont adható. 0,5 pont nincs.

i) Hunyadi János 1 pont

j) kormányzó 1 pont

összesen: 7 pont

2.

a) III. Béla

b) Kapisztrán János

c) I. Erzsébet

d) Károlyi Zsuzsanna

e) René Descartes

f) II. Lipót

6 pont

3.

a) Esztergomi érsekek.

b) Dalmát városok. / Könyves Kálmán által „meghódított” városok.

c) A harmincéves háborúban harcoló protestáns uralkodók.

d) A törökök győzelmet arattak a magyarok felett ezeken a helyszíneken.

e) A Wesselényi Ferenc által indított összeesküvés résztvevői

5 pont

4.

a) A koronavám áthúzása. Azt Hunyadi Mátyás idején szedték. / a harmincadvám és a kapudó I. Károly (Károly Róbert) által elrendelt adó.

b) Oliver Cromwell nevének áthúzása. Indoklás :Ő Anglia lordprotektora vagy I. Károly és II. Jakab Anglia uralkodói / A Stuart-ház tagjai.

c) A nemesi vármegye áthúzása. A nemesi vármegye a Királyi Magyarország államéletéhez kapcsolódik. vagy Az egykamarás országgyűlés és az erős fejedelmi hatalom az Erdélyi Fejedelemség államéletéhez kapcsolódik.

d) Jobbágyrendelet áthúzása. Ez a rendelet II. József nevéhez kapcsolódik. vagy A Ratio Educationis és az Urbárium Mária Teréziához.

- e) Szatmár áthúzása. Ónodon, Sárospatakon a Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc idején országgyűlés/országos gyűlés volt. vagy Szatmáron kötötték meg a Rákóczi – szabadságharcot lezáró békét. **5 pont**

5.

a) reneszánsz

b) barokk

c) barokk

d) gótika

e) - f) - g) a perspektíva felfedezése, az emberi test élethű ábrázolása, harmónia megteremtése, mitológiai témák, alkotói öntudat, arányosság, szimmetria, az építészetben vízszintes tagoltság - árkádokkal, ablaksorokkal, párkányokkal, oszlopokkal, antik építészeti elemek alkalmazása - timpanon, oszloprend, lépcsősor, átriumos belső udvar (görög) és kupola (római), legkedveltebb épülettárgyat: párkányok, oszlopfők, konzolok és korlátok (balusztrád-kőbábokból kialakított korlát), legkedveltebb díszítőelemek: akantuszlevelek, rozetták, gyöngysorok, bőségszaru, gyümölcs és virágfüzérek

h) a Magyar Nemzeti Múzeum áthúzása

i) klasszicista

9 pont

6.

- a) II. Rákóczi Ferenc
- b) Ő nemcsak erdélyi fejedelem. 1705-ben a szécsényi országgyűlésen a dux & princeps címet kapta, amely „vezér és fejedelem” jelentésű, és a magyar történetírás hagyományos értelmezése szerint ezzel megválasztották „a haza szabadságáért összeszövetkezett magyar rendek vezérő fejedelmévé.
vagy
1704-ben Gyulafehérvárott erdélyi fejedelemmé választották, és így ő volt az utolsó, aki betöltötte ezt a tisztséget.
vagy
„Erdélyi fejedelem 1704-től 1711-ig, a magyarországi felkelt rendek vezérő fejedelme, a Habsburg-ellenes Rákóczi-szabadságharc (1703-11) vezére.” (https://mult-kor.hu/20040930_ii_rakoczi_ferenc_-2019.április21.)

Bocskai István	Báthory Gábor	Bethlen Gábor	I. Rákóczi György	II. Rákóczi György	Apafi Mihály	II. Rákóczi Ferenc
g, n	d	e, i, m	f, j, k,	h	c	l

14 pont

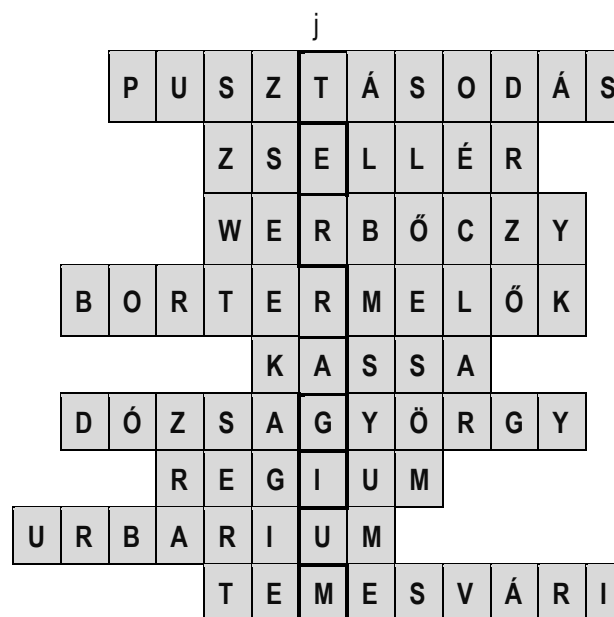
7.

Helytelen, téves információ	Helyes, javított információ
a)1222	1722
b) orosz	porosz
c) Burgenland	Felső-Ausztria
d)1574	1754
e)hármás	kettős
f)magyar (ipar)	osztrák / örökös tartományok (iparának)

6 pont

8. Rejtvény

- a) A falvak tömeges elnéptelenedésének folyamata a XV. században
- b) Telki állomány nélküli vagy legfeljebb egy negyed telekkel rendelkező jobbágy..
- c) Köznemesi származású jogász, aki könyvében lefektette a nemesi jog alapelveit.
- d)) Az állattartók és a/az.....alkották a jobbágyi társadalom tehetősebb rétegét a XV. században.
- e) Felvidéki, szabad királyi város.
- f) Parasztfelkelés vezetője.
- g) Királyi tetszvényjog. Placetum
- h) Mária Terézia által kiadott rendelet.
- i)).....Pelbárt. Ferences hitszónok (XV.sz.)

k) A terrágium a költözési illeték volt.

l) A költözés feltétele volt a jobbágy tartozásainak kiegyenlítése. / A falusi bíró is adhatott engedélyt. / A XV. századtól a szolgabírák engedélyezték a költözést. / 1504-ben a szolgabírák engedélyét a jobbágyok költözésében törvényerőre emelték. (Draskóczy István: A tizenötödik század története. 38. p.) **12 pont**

9.

a)A földbirtokos mennyire tartotta tiszteletben kiváltságait.

b)Az úri birtokon milyen gazdálkodás folyt. / Mekkora járadékot kért tőlük a földbirtokos.

- c) A szabad költözködés.
- d) A földbirtokos. / Az úriszék.
- e) A szőlő különleges birtoknak számított, amit a jobbágy szabadon adhatott-vehetett. / A bort mindig lehetett értékesíteni.
- f) A gabonából aratáskor az a mennyiség, amennyit könnyebb kezelés végett egy csomóba kötnek. (Nem csak gabonára vonatkozhat. Pl. nád, kender)
- g) gabona
- h) Az irtás elsősorban az erdő kivágását és a terület rétté, legelővé vagy szántófölddé alakítását jelenti.
- i) Italmérési jog. (Többnyire a földesúr által saját magának fenntartott banalitásaihoz tartozott, melyek speciális extra jövedelmeket biztosítottak pl. vásározás, malomtartás, kocsmáltatás, vadászat.)
- j) A harminckétszeresét. **10 pont**

10.

- a) Mikor kezdődött a konjunktúra Magyarországon? 2. A napóleoni háborúk idején - bekarikázása.
- b) Mely anyagok voltak szükségesek az ágyúk szerkezetének elkészítéséhez? 1. Tölgyfa, vas – bekarikázása.
- c) Hagyományosan ott volt a városok Fő tere, ahol 2. a városháza, a piac, a főtemplom állt –bekarikázása.
- d) Hogyan ítélték meg Martinovics Ignácot? 3. Martinovicsot, mivel kegyelem reményében elárulta társait, halmazati büntetesként utolsóként végezték ki, végig kellett néznie a többiek kivégzését. – bekarikázása.
- e) Ki az, akinek a sírfelirátán a „Fuit” szó szerepel? 3. Toporczi Horváth Jakab – bekarikázása.
- f) A Himnusz megzenésítette: 2. Erkel Ferenc - bekarikázása.
- g) Mit a dolga a kortesnek? 1. Megválasztani pártja képviselőjét. – bekarikázása.
- h) 1608 óta a magyar rendi országgyűlés 2. kéttáblás – bekarikázása.
- i) Ki mondta? „Adjunk hálát az istennek, hogy tettünk annyit, miszerint üldözésre érdemesnek tartanak.” (<http://mek.oszk.hu/00800/00893/html/doc/c400508.htm> - 2019.04.20.)

3. Kossuth Lajos – bekarikázása.

- j) Mi ma a neve az 1827. évi XI. törvénycikkben Tudós Társaságnak nevezett intézménynek?

2. Magyar Tudományos Akadémia - bekarikázása .

10 pont

11. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis válasz után!**4 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Zsigmond által alapított Sárkányrend tagjai a magyar uralkodó mellett a cseh Vencel és a lengyel Kázmér is.		H
b) Bethlen Gábor bevételeit növelték a harmincadvából, a sóbányák hasznából, a fiskáliskézből tartott uradalmakból származó összegekből.	I	
c) Martinovics Ignác a Szabadság és Egyenlőség Társaságát azzal a céllal hozta létre, hogy a teljes polgári átalakulás követően demokratikus, független Magyarországot hozzanak létre.		H
d) A magyar nyelvű sajtó kezdetei az 1780-as évekre nyúlnak vissza: Pozsonyban jelent meg 1780-tól a Magyar Hírmondó, Bécsben a Magyar Kurír (1786), majd Pesten a Hazai Tudósítások (1806).	I	

12. Esszé

Kérjük, hogy az érettségi értékelési szempontjait alkalmazzák a kedves kollégák az alábbi pontozással. Érdemes **figyelembe venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	2
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	4

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja ismereteit, következtetéseit. (1 pont) Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája a Királyi Magyarország / Magyarország (tér), a reformkor kezdete: 1830 (idő). Az 1 pont akkor jár, ha mindkét szempontra kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet jellemzi a szövegalkotást. Megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (liberalizmus, hitel, adózás, közteher, ösiség, jogegyenlőség, polgári tulajdon, stb.). (2 pont) Legalább 6-8 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- 1. forrás – A magyar reformerek legfontosabb sajátossága abban rejlett, hogy a rendi-feudális struktúra lebontását és a polgári átalakulást a hiányzó polgárság miatt és/vagy saját vezető pozíciójuk megőrzése érdekében maguk akarták irányítani.
- 2. forrás - A Stádiumban Széchenyi István megfogalmazta, melyek az elengedhetetlen elemek, amelyeket el kell törölni az új társadalom megteremtése érdekében; az ösiséget, .../ Meghatározta, mely elemeket kell bevezetni: polgári tulajdonjog, jogi egyenlőség, a magyar nyelv használata, stb

- 3. forrás – Wesselényi Miklós a nemesi adómentesség ellen fogalmaz meg gondolatokat. /Megfogalmazza a népképviselőt gondolatát/ a törvényes uralkodó szerepét.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 4 elemre utal a témához tartozóan (4 pont): pl.

- A magyar liberálisok mintaképe a fejlett Nyugat-Európa > a cél a polgárosodás.
- A sajátos magyar liberalizmusban a polgárosodással egyenértékű helyet kapott a nemzeti problematika.> „Haza és haladás.”
- A liberális reformmozgalom eszméi megalapozását Széchenyi István és Wesselényi Miklós írásai teremtették meg.
- A Stádiumban Széchenyi István megfogalmazta, melyek az elengedhetetlen elemek, amelyeket el kell törölni az új társadalom megteremtése érdekében; az ősiséget, a fiscalitást, a limitációt, a céheket.../ Meghatározta, mely elemeket kell bevezetni: polgári tulajdonjog, hitel, jogi egyenlőség, stb
- Széchenyi szükségesnek tartotta a nagybirtokos arisztokrácia szerepét a reformfolyamatokban.
- Wesselényi Miklós 1832-ben írt könyvét a cenzúra nem engedte kiadni, ezért Lipcsében jelent meg a műve 1833-ban.
- Összehasonlításul: Van, amiben Wesselényi véleménye eltér Széchenyitől: az ország elmaradottságának fő okát az abszolutizmusra hajló bécsi kormánypolitikában látta.
- Utalhat a versenyző arra is, hogy a jobbágykérdés megoldásának az államilag szabályozott örökösödést tartotta Wesselényi.
- Megfogalmazhatja, hogy Wesselényi programjában nagy hangsúlyt kapnak a politikai reformok: a népképviselő, a miniszteri felelősség, lényegében a polgári jellegű alkotmányos monarchia megvalósítása.

12 pont

Összesen: 100 pont

A képek forrása:

<http://enciklopedia.fazekas.hu/tarsmuv/gotika.htm> (2019. április 05.)

<https://www.travelo.hu/kozel/20160503-megujult-a-festetics-kastely.html> (2019. április 05.)

https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-q298507-d2624591-i48252504-HeyRussia_Tours-St_Petersburg_Northwestern_District.html (2019. április 05.)

<http://varosliget.info/index.php/fuit> (2019.04.20.)

esszé:

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/MagyarNemzetTortenete-a-magyar-nemzet-tortenete-9A23/szilagyi-sandor-a-magyar-nemzet-tortenete-21F2/a-nemzeti-allamalkotas-kora-18151847-60FD/masodik-konyv-a-nemzeti-allam-eszmeje-641D/i-fejezet-a-hitel-641E/> (2019.04.23.)

<https://bookandwalk.hu/Baliteletekrol-732-ebook.aspx> (2019.04.23.)

További források:

Megadott szakirodalom.

http://epa.oszk.hu/00400/00458/00625/pdf/EPA00458_korunk_2016_12_020-028.pdf (2019.04.06.)

<https://zanza.tv/fogalom/werboczy-istvan> (2019.04.07.)

<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/3-908.html> (2019.04.19.)

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/k-33922/keve-35785/> (2019.04.19.)

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/ii-gazdalkodas-4/paraszti-gazdalkodas-378/gabonatermesztes-585/a-termofold-kialakitasa-5B2/az-irtas-5B5/> (2019. 04. 18.)

https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/szeged/szeged_tortenete_1/pages/010_a_szabad_kiralyi_varos.htm (2019.04.19.)

<http://mek.oszk.hu/00800/00893/html/doc/c400508.htm> (2019.04.20.)

https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_520_mezey_magyar_alkotmanytor/ch03s02.html (2019.04.20.)

<https://mult-kor.hu/cikk.php?id=10348&print=1> (2019.04.21.)